

Pråmkarlar, sjönötter och hajar från Immeln

Torvald Persson

"Immeln rimmar på himmeln" skrev en gång författaren Fredrik Böök. Av de skånska sjöarna är Immeln bland dem som ligger närmast himlen eller cirka åttio meter över havsytans nivå. Till skillnad från exempelvis Ivösjön och Oppmannasjön, som bildats i havet, är Immeln en så kallad högländsjö vars fördjupning i berggrunden orsakats av isen, som brutit loss, krossat och fört bort bergarterna. När isen började smälta, fylldes fördjupningen med vatten, och så fanns Immeln där. För cirka 12 000 år sedan låg en glaciär över sjöns norra del. Sjöns utlopp var då troligen vid St Sandvik.

Dagens tillflöden är inte särskilt många och heller inte särskilt stora. Såväl botten som stränder och omgivning består av bergarter, som inte är speciellt näringsrika och inte heller så lättvittrade. Därför är Immeln en förhållandevis näringsfattig sjö. Olika gnejser dominerar bergarterna. Bara på några få platser finns den mer näringsrika diabasen, som delvis hjälper till att stå emot försurningen. Kontinuerlig tillförsel av kalk är en förutsättning för att bibehålla ett pH-värde, som inte i alltför hög grad stör sjöns biologiska mångfald.

En del geologiska fynd runt Immeln berättar om tider mycket långt tillbaka. På 1940-talet hittades en hajtand vid Edreström. Den härstammar från krittiden, då hela nordöstra Skåne var täckt av vatten. Hajarna simmade alltså en gång omkring i trakterna mellan Immeln och Raslången. Men det var för 75–100 miljoner år sedan. År 1889 hittade man i Ebbarp ett förstenat stycke av jätteträdet Sequoia, som växte här för cirka 55 miljoner år sedan. Liknande fynd gjordes vid Raslången 1934. Räknat efter jordens utvecklingshistoria har alltså inte Immeln funnits särskilt länge.

För att återgå till nutid börjar vi med att gå till botten på sjön. Den består av morän, det vill säga en blandning av olika kornstorlekar från block till sand. Här och var fortsätter intilliggande mossmarker ut i sjön, där det bildats gyttjebottnar, som på sina ställen består av upp till tre meter gyttja. Typiska gyttjebottnar finns i sjöns sydligaste del, i Östervik, i Skärsnäsfjorden och i Rörvik. Rena sandstränder är mer sparsamma men finns bland annat i Nytebodaviken, Breanäsviken, St Sandvik och strax väster om Tjärön.

Immelns enda utlopp går genom Edreström till Filkesjön, Rasilången, Halen, Holjeån och Ivösjön. Namnet Edre kommer från nordskånska ordet ojdriger, som betyder ettrig – en ettrig ström. Sedan 1947 regleras sjöns vattenstånd vid Edreström.

Sjön regleras

Redan på planeringsstadiet restes högljudda protester mot en reglering. Bygdens folk såg en reglering som ett skamgrepp mot sjön och dess värden.

Tre år efter Olofströmsindustriernas attack mot sjön möttes intressenterna inför Söderbygdens vattendomstol för att begrunda vad tre års vattenreglering hade åstadkommit. Öringbeståndet som funnits i sjön hade förstörts, ålfisket, gäddfisket och abborrfisket hade skadats, badplatser hade torrlagts, liksom brunnarna. Trampolinerna stod på torra land, växtligheten hade utrotats, farleder blivit riskabla och så vidare. Trots detta begärde bolagen ytterligare tre års tillfälligt tillstånd för att därefter inkomma med framställning om att permanenta regleringen.

Bolagen mötte en oppositionslysten församling, som verkligen stred för sin sak. Industriherrarna, som motparten kallades, var enligt en dåtida skribent lika ensamma med sina synpunkter som om de befunnit sig på en öde ö.

Öringfisket var den punkt som hade störst ekonomisk betydelse. En häradshövding, som förde immelnsjöbornas talan, karaktäriserade skadan på detta fiske som total. Då det gällde att få en bild av hur mycket öring, som tidigare fiskats i sjön, mötte vattenrättsdomaren betydande svårigheter. Rädslan för skatt dämpade lusten att riktigt deklarerera fångsterna. En av de närvarande förklarade oviljan att tala öppet med att man inte ville röja fångst eller fångstställe, i tron att andra då skulle komma dit nästa dag med sina garn och krokar.

För att få någon klarhet i fiskafänget fick domaren intervjua enskilda fiskerättsinnehavare var för sig. Han fick då fram att någon fångat en öring på sju kilo, en annan hade fått en sexkilosöring, en tredje en på fyra kilo och så vidare.

Från fiskerättsinnehavarna krävde man nu att bolagen skulle återställa öringfisket, bland annat genom att bygga en laxtrappa. Jämsides skulle inplantering ske. Beträffande ålen ålades bolagen att samla upp ålyngeln i Holjeån och släppa dessa direkt i Immeln.

En ingenjör, sommarboende vid sjön, hävdade slutligen Immelns

skönhet och egenskap av fritidsområde. Påpekandet åstadkom stor munterhet bland industriherrarna, vars äldste något ironiskt framhöll att ekonomiska och estetiska värden var helt oförenliga, vilka det inte lönade sig att tala om.

Så småningom permanentades, som alla vet, tillståndet att reglera sjöns vattenstånd. Trots laxtrappor med mera lyckades man inte bibehålla den naturligt levande immelnöringen. Regleringen blev en långdragen historia, vars ekonomiska konsekvenser reglerades gentemot fiskerättsägarna först i början av 1980-talet.

Långt innan den slutliga regleringen hade emellertid flera sjösänkingsprojekt varit på tal. År 1844 begärde bönderna runt sjön att den skulle sänkas. Begäran fullföljdes dock aldrig. I början av 1900-talet kom åter tanken om sjösänkning upp. Efter långa processer lades dock projektet än en gång till handlingarna.

Kanalförslag

Som kommunikationsled har sjön med all säkerhet alltid haft stor betydelse såväl sommar som vinter. Innan vägarna kom till var båttransport den mest smidiga och billiga. Därför var det intressant att frakta med båt så långt som möjligt utan omlastning. I den andan framlade en arkitekt Härleman ett förslag om att bygga en kanal mellan Immeln och Nosaby. Av förslaget blev dock ingenting.

Tanken på kanal söderut tog dock ny fart 1779, då riksdagsman Jens Gran i Kristianstad åter tog upp kanalförslaget, nu ner till Oppmanna-sjön och Råbelövssjön. Även om det inte heller nu blev någon kanal, blev det i alla fall liv i oppositionen. Förslagets genomförande skulle kosta mer än "en tunna guld". Allmogen enade sig om tvärt avslag och frågan föll. Förslagsställaren tycks sakna begrepp om ekonomiska realiteter, skrevs det. Höjdskillnaden mellan Immeln och de båda andra sjöarna är sjuttiofem meter.

Öarna

Av sjöns hundralet öar är flertalet namngivna. Här finns Kvinnoöarna, Högön, Tjärön, Prästön, Vejlön med flera. Det finns naturligtvis speciella förklaringar till varifrån en ö har fått sitt namn. Varför Kvinnoöarna heter så finns olika förklaringar till. En är att hit fördes

kvinnorna från Örkened, som ansågs vara i fara, när Karl XI och hans trupper drog på härjningståg och brände byarna. Här på Kvinnoöarna ansågs de vara säkra.

En annan förklaring sägs vara att en bonde i Ebbarp rodde ut till öarna med sin fru, när drängen blev för närgången. Enligt ryktet lär dock drängen ha varit simkunnig och besökt ön, när bonden rott tillbaka till fastlandet. Kanske rodde bonden ut med sin fru än till den ena ön och än till den andra. Det finns ju två Kvinnoöar.

En tredje namnförklaring är att ön var hemvist för Ljumma Gubbes trollkvinor. Det finns flera personer som lär ha sett dem bada i sjön. Några, som sett dem gå upp på land, har beskrivit dem som kraftfulla fruntimmer med "pattar som mjölkakannor".

Namnet Tjärön har förmodligen något med tjära att göra. Kanske brände man en gång i tiden tjära ute på ön, eller så tog man tjärved från öns furor. Tjärön är Immelns största ö med en areal på cirka tjugo hektar. Härute fanns en gång Sveriges största avenbok med en stamomkrets på omkring fyra meter. Idag hittar man bara några mindre vitbogar på en helt barrskogsdominerad ö, som delas mellan Göinge och Kristianstads kommuner.

Att Högön heter Högön är ganska naturligt. Den reser sig som ett urberg rakt upp ur sjön med sin brantaste sida vänd söderut. Enligt sägnen skulle Högön under snapphanetiden ha varit befäst med danska kanoner. Författaren C. Aug. Cederborg gav den det stolta namnet Immelnsborg. Snapphanehövdingen Lille Mats lär ha kastat sig ner för klipporna, då svenskarna intog ön, och flytt över till en grotta på Kassudden. Kanske var det också så.

Prästön har som namnet säger, med en präst att göra. Härute fann Hjäsås präst en fristad några år under 1640-talet. Anledningen till att prästen Paulus Olai bodde här, var att han hade bjudit svenska soldater på fel mat. En svensk ryttartrupp anlände en kväll till Hjäsås prästgård, där de begärde mat och husrum. Prästen bjöd allt vad han förmodade och var gästvänligheten själv. Vad den danskvänlige prästen bjöd på förtäljer inte historien. På morgonen dagen därpå var emellertid alla svenskarna döda. Inför ryktet att fler svenskar var på väg, fann prästen för gott att rymma fältet. Han kom så småningom till en ö i Immeln, som därefter fick namnet Prästön. Här upprättade han ett altare och höll predikningar för klentrogna snapphanar.

Vejlön låter som Vejle i Danmark, och namnets ursprung är förmodligen från den danska tiden. Kanske fanns det danska turister redan då.

Björkblommans tid

Även om Immeln inte är särskilt mångfaldig, när det gäller växtlighet, har dock sjön haft en verklig biologisk raritet, nämligen sjönöten eller björkblomman, som den kallades av befolkningen. *Trapa natans*, som är dess latinska namn, var en kvarleva från varmare tider och fanns förutom i Immeln i sjöar söder om Alperna.

Trapa natans "upptäcktes" 1871 av en ung botanist i Ranviken, som var den enda växtlokalen i Immeln. Sjönöten ansågs vara utdöd sedan länge i den svenska floran.

Under 1870-talet vallfärdade botaniker från skilda delar av landet för att se men också samla in exemplar av sjönöten. Insamling av växten skedde tyvärr i sådan omfattning att beståndets fortlevnad hotades. Bara till Lunds Botaniska förening inlämnades mellan åren 1871 och 1877 195 exemplar. År 1905 fridlystes sjönöten, vilket tyvärr inte hjälpte, utan 1917 ansågs den officiellt vara utdöd. Anledningen till att den försvann kan egentligen vara flera. Det helt okontrollerade insamlandet var naturligtvis en bidragande orsak. En annan sades vara notdragningen. En tredje orsak sades vara en tjärfabrik, som släppte ut träspnit i viken. Hur som helst, Immelns björkblomma tycks för alltid vara borta, trots senare försök att återinplantera den.

Pråmepoken blommar

Båtar av allehanda slag har alltid befarit Immeln. Den mest intensiva epoken inföll under en femtioårsperiod i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet. Då kom järnvägen till Immeln. Immelns samhälle var en betydande industriort. Norr om sjön producerades timmer, sågade varor och ved, och i bergen bröts bland annat den svarta graniten.

Timmer hade sedan länge flottats, värre var det med sten. Det behövdes rejäla farkoster för att frakta detta tunga material. År 1885, då också järnvägen Kristianstad-Immeln var klar, började den verkliga pråmtiden. Många var de män som kunde kalla sig pråmkarlar. Här fanns "Holta-Nissen", "Aspajössen", "Sylapågarna", "Båtjössen", "Lilje-Andersen", "Li-Ola-herarna" med flera. Alla hade de öknamn, och alla fick slita ont både på sjön och ibland även på land. Vissa hade egna pråmar, andra hyrde.

År 1885 bildade några framsynta män ett ångslupsbolag. Bolaget

Ett pampigt aktiebrev som berättar att Immeln's Ångslups Aktiebolag bildades den 17 juli 1885. Samma år köpte man båten FRAMÅT från Ljunggrens verkstäder i Kristianstad. År 1911 byttes FRAMÅT ut mot den elegantare SVEA, som är mycket lik farkosten på aktiebrevet.

köpte sin första båt FRAMÅT samma år. FRAMÅT, som var tillverkad på Ljunggrens Verkstäder i Kristianstad, transporterades på järnvägsvagn till Immeln station. Båten var tolv meter lång, två och en halv meter bred och hade ett djupgående på cirka en meter. Den drevs av en fem hästkrafters ångpanna, som var placerad stående i båtens mitt. Besättningen utgjordes av en skeppare eller båtförare, som han allmänt kallades, och en eldare. Båtföraren hette Sven Jonsson och sades vara mycket beundrad av kvinnorna tack vare sitt vackra skägg. Under en period var Martin Olofsson, Harry Martinssons far, eldare på båten. Han blev sedemera handlare i Nyteboda. Martin Olofsson var förlovad med Sven Jonssons dotter, men förlovningen bröts då Martin en kväll på båten upptäckte den vackra Betty, som var piga i Mjönäs. Han tog helt sonika med sig Betty hem, där hon också stannade och blev Martins fru. Efter den episoden var förhållandet mellan båtförare Sven och Martin minst sagt spänt. Sven gjorde vad han kunde för att göra livet surt för Martin, som då etablerat sig som handlare. Bland annat sades det att han lät varor, som fraktades till Martins affär, stå ute i regnet, när tillfälle gavs. Motsättningarna mellan de båda männen kulminerade när Sven ljög för Martin om båtens avgångstid. Då båturen, enligt Sven, var inställd, fick Martin springande bege sig längs dåliga vägar ner mot Immeln för att ta tåget till Kristianstad, där han skulle omsätta en växel. När Martin kommit halvvägs hörde han båtsignalen på sjön. Nåväl, Martin kom fram på land i tid till tåget och fick också sitt ärende uträttat i Kristianstad. På kvällen steg han på båten i Immeln fast besluten att hämnas på Sven. När båten lagt ut gick den store och hårdföre Martin till verket. Han gick lös på Sven, tog tag i hans skägg och ryckte till allt vad han kunde. I rycket fick han med både skägg och skinn. Det blev kalabalik ombord. Båten styrdes tillbaka till Immeln för att Sven skulle få hjälp med sitt illa tilltygade ansikte. Det hela ledde till anmälan mot Martin, som fick krypa in bakom lås och bom i två månader.

"Geta-Jon" som nu var eldare på FRAMÅT, hade tidigare varit stenarbetare, men råkat ut för en olycka när han föll ner i stenbrottet. När hans kamrater gjorde sig beredda att hämta upp "Geta-Jon", som de då trodde vara död, såg de till sin förvåning att han trots allt rörde sig. "Hur gick då?" skrek någon, för att höra om det verkligen var liv i "Geta-Jon". "Då gick foart", kom svaret nerifrån.

Ångslupens uppgifter var både att frakta folk och dra pråmar. FRAMÅT tog trettiofem passagerare och kunde dra upp till tre pråmar. Lastbryggor fanns det i Nyteboda, Rörvik, Björkhult, Skärnäs, Breanäs, Ebbarp och Mjönäs. Onsdagar och lördagar gick båten en tur och

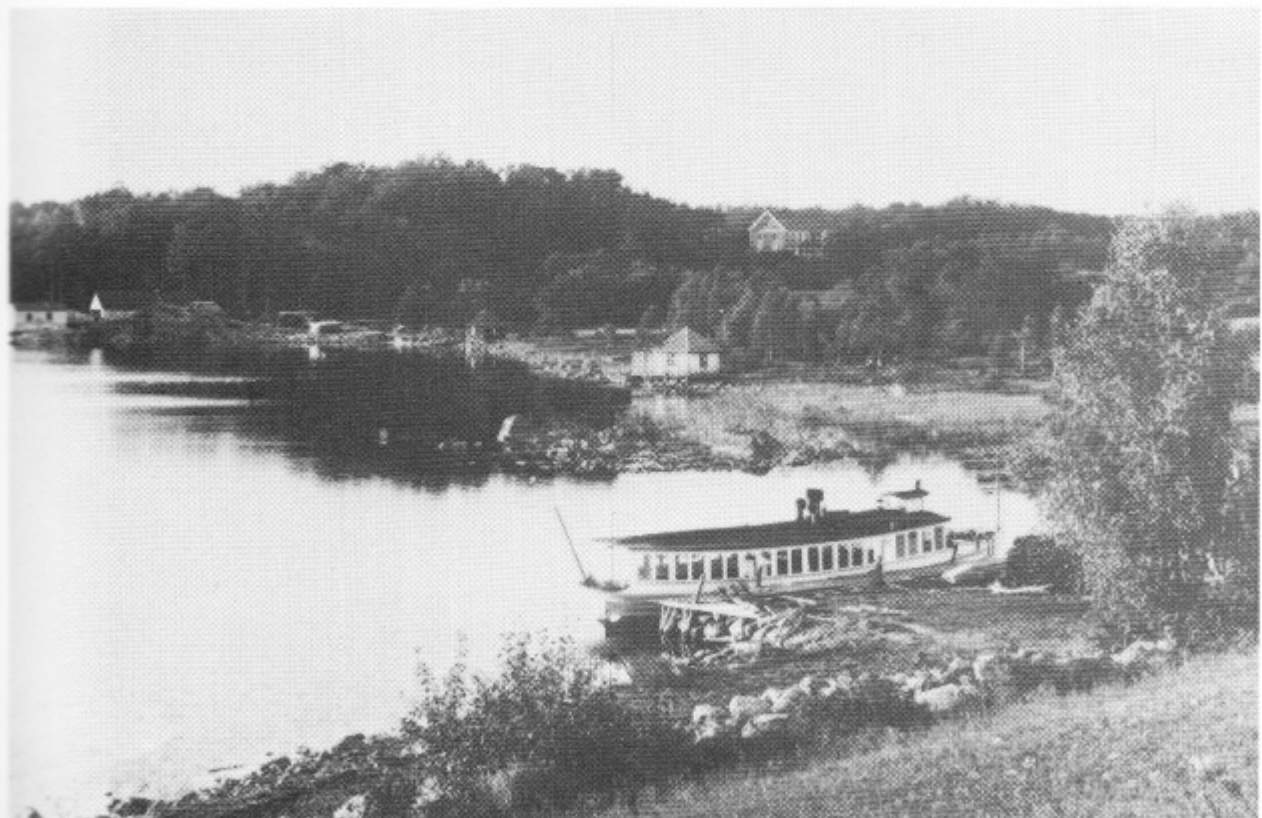
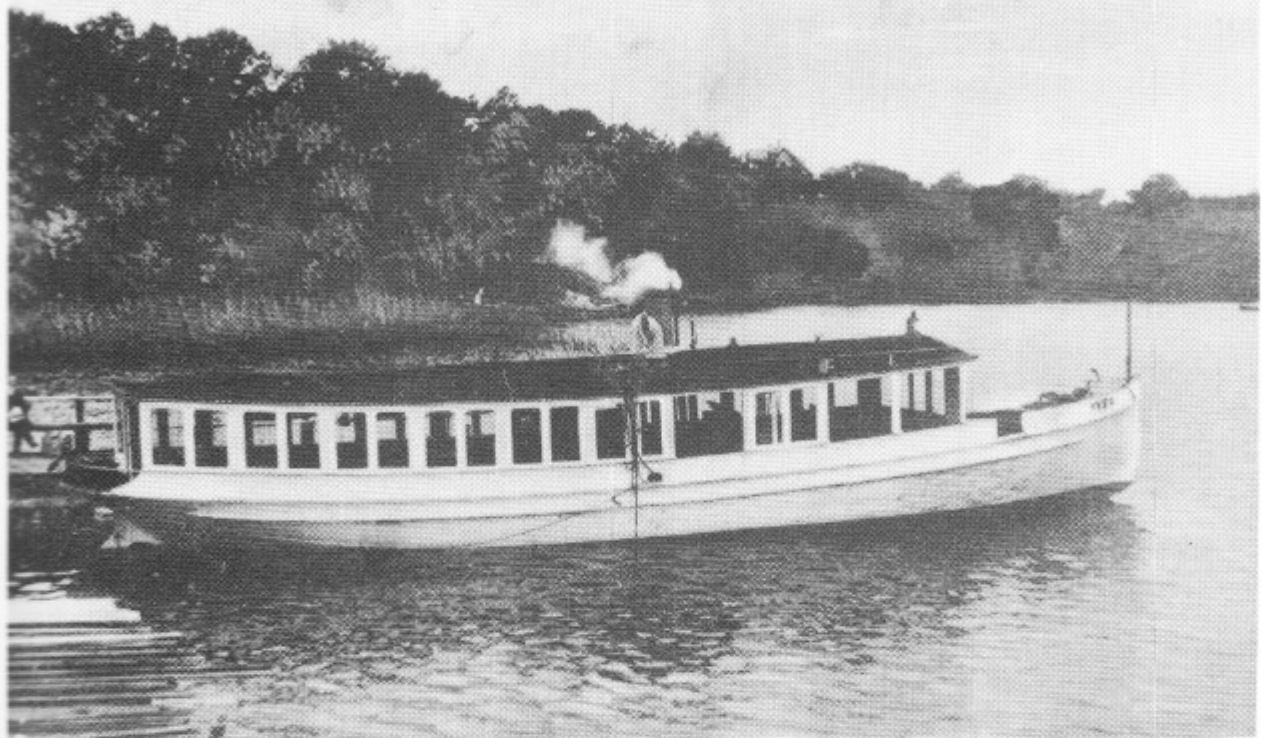
Ångbåten FRAMÅT vid Rörviks brygga, dit sten som bröts i Gylsboda transporterades för pråmning ner till Immelnns järnvägsstation. FRAMÅT fungerade som pråmdragare och turbåt på Immeln under åren 1885–1911. Båten var cirka tolv meter lång och hade en fem hästkrafters ångpanna placerad i mitten. Båten har bland annat fått en närmast legendarisk historia genom att Harry Martinsons far, Martin Olofsson, ett tag arbetade som eldare på båten. Han var förlovad med skepparens dotter, men övergav henne och råkade senare i våldsamt handgemäng med skepparen Sven Jonsson. Det slutade för Martin Olofssons del i fängelse!

retur med passagerare Nyteboda–Immeln med start i Nyteboda klockan 05.10. Söndagar och helgdagar gjordes två turer, men den som ville åka morgonturen från Nyteboda skulle vara på bryggan senast halv fem.

Att åka båt på den tiden var inte något billigt folknöje. En tur mellan Björkhult och Immeln kostade sjuttio öre. En arbetares dagslön var då ungefär 1,40. En stenarbetare tjänade omkring år 1910 sextio till hundra kronor i månaden.

År 1911 såldes FRAMÅT och istället inköptes den större ångbåten

Motiv från Immeln, ångbåtsbrygga

År 1911 kom ångbåten SVEA till Immeln, som ersättare för FRAMÅT. Den nya båten drevs av en ångpanna på trettio hästkrafter som gav den sjutton meter långa båten en fart av åtta knop. Den övre bilden är från bryggan vid Immelns samhälle, den nedre från bunkringsbryggan i Nyteboda i det nordöstra hörnet.

Under andra världskriget var behovet av brännved enormt. På denna bild från Immelns brygga finns en stor del av sjöns pråmflotta samlad, tillsammans med dragbåten Svea. Notera att en av pråmarna har ett segel. En pråm bär namnet Viking, senare omdöpt till Albertina, och sedan 1946 ligger den sänkt i Döna-bergaviken.

SVEA. Hon var hela sjutton meter lång, och hade en ångpanna som gav trettio hästkrafter och medgav en fart på åtta knop. SVEA kunde ta betydligt fler passagerare och även dra fler pråmar.

En del pråmar hade visserligen segel och kunde segla, medan andra roddes i nödfall. Det vanligaste var dock att pråmarna drogs av ångbåt från de olika lastbryggorna ner till Immeln och retur. Förutom timmer, sågade trävaror, sten och ved transporterades också diverse livs-förnödenheter, inte minst till bönderna utmed sjön. Under första världskriget var ved det dominerande godset.

Pråmarna, som var och en kunde lasta 15–70 ton, var i allmänhet försedda med skans eller kajuta och en liten spis. Även om inte avståndet var särskilt stora, var de tillräckliga för att inte pråmkarlarna skulle orka ta sig hem varje dag, utan fick bo kvar på pråmarna under flera dygn. Man arbetade på ackord, och det kunde ibland bli långa arbetsdagar.

Var inte pråmen lastad när dragbåten kom, fick man vänta eller göra som "Holta-Nissen" och "Ros-Eriken". De rodde en fullastad pråm i tolv timmar, innan de kom fram till Immeln. För i- och urlastning och transport betalades för ved 1,80 per kubikmeter. Det gällde att lasta pråmarna rätt, i annat fall rände de på sned, och bogseringen försvårades. När flera pråmar skulle kopplas samman släppte dragbåten dem ute i en vik, medan de andra hämtades. Vid sammankopplingen slängde båtföraren ut en vajer till den första pråmen, och sedan vidarebefordrades den till alla de andra.

Pråmkarlarnas hårda liv dokumenteras av historien om när "Holta-Nissen" och hans bror Alfred körde kalk från Immeln till Mjönäs. De hade trettio ton kalk i pråmen, när de kom fram till Mjönäs. Alfred, som inte bodde alltför långt borta, gick hem för att äta och sova, medan "Holta-Nissen" stannade kvar i pråmen. Framåt kvällen började det regna, och Nisse, som just lagt sig att sova, vaknade av något som rann. Och visst rann det in i kalken. Kalken hade börjat bli blöt, och pråmen var på väg att sjunka. För Nisse blev det att ösa hela natten. Ingen hade han att skicka efter hjälp. När Alfred kom tillbaka på morgonen, stod Nisse i vatten till midjan. "Då hade jag när blett där", sa Nils när han senare berättade om missödet. Så småningom

kunde de båda tömma ut vattnet. Sen var det bara till att börja skyffla av trettio ton kalk. Det blev inte mycket sömn för den i närmare trettio timmar hårt arbetande "Holta-Nissen".

Förutom pråmar, som mestadels drogs av den stora båten, fanns också en och annan mindre lastbåt. En av dem kallades i folkmun för SMÄLLBAGGEN, och ägdes av "Fula-Månsen". SMÄLLBAGGEN hade fått sitt namn efter motorns smällande ljud, som hördes ända upp till Skärsnäs, när båten startade i Immeln. "Fula-Månsen" hade fått namnet av att han sköt och fångade fåglar, som han bland annat sålde till museer. SMÄLLBAGGEN hamnade så småningom hos "Holta-Nissens" son Algot, som också köpte en pråm med namnet Viking. Algot pråmade bland annat sten från Skärsnäs. Pråmen byggdes om efter en tid och fick då det stolta namnet ALBERTINA. ALBERTINA gick sin sista tur 1946 och ligger sedan dess sänkt i Dönabergaviken. Med ALBERTINA gick också pråmlivet på Immeln i graven.

Ljumma gubbe

Av alla personligheter, som funnits och kanske finns än i dag, är Ljumma Gubbe den mest kände tillsammans med den i Kullaskogen boende jätten Kull och Trollkvinnan på Högön.

Ljumma Gubbe anses vara Immeln's suveräne härskare. Här har kommungubbarna i Göinge och Kristianstad ingenting att säga till om. Att Ljumma Gubbe finns, har många äldre sjöfarare berättat. Ibland körde han med svarta hästar och guldvagn över vattnet, och ibland var vagnen förspänd med bockar. Hur man än såg Ljumma Gubbe färdas, gällde det att snabbt rädsla sig iland, ty efter följde alltid en svår storm. Då det var mörkt på nätterna syntes bloss, som for över sjön. Ibland brann en stor eld på Ljumma backe, där gubben bodde. Då man kom närmare för att undersöka, blev allt svart och inget syntes till. Ljumma Gubbe var ofta på besök hos trollkvinnan på Högön, dit han kom körande med sin vagn rakt in i berget.

Såväl Ljumma Gubbe som jätten Kull var mycket intresserade av trollkvinnan på Högön. För att välja mellan de båda, lovade hon bort sig till den som först kunde gräva ett utlopp från sjön. Medan gubbarna grävde, vänslades hon dagligen med Kull i akt och mening att försena hans grävande. Hon lyckades också i sitt uppsåt. Ljumma Gubbe blev färdig först, och resultatet blev Edre-ström. Resultatet av Kulls grävande blev Kastagropen.

Förutom dessa tre berättades det förr om att det fanns pysslingar och

troll lite varstans på öar och i närheten av sjön. Men, bara man hade någon form av stål med sig, var man väl skyddad från alla dessa figurer.

Bonden på sjöbottnen

Vid Breanäs gamla brygga låg på 1700-talet två gårdar. På vintern hade man kört fram en massa timmer, som länkats samman på isen. Efter islossningen gav man sig iväg ner mot Gyvik, som Immelviken då kallades. Utkommen på öppen sjö blev det storm och flotten slets sönder. En av bönderna hamnade i vattnet och kunde inte räddas. Hans änka sörjde maken som död, men en dag efter islossningen nästa år då hon höll på att skölja tvätt vid sjön, kom hennes man dyvåt, vandrande längs stranden. Hon blev först rädd och trodde att det spökade. Han talade då om, att han hela tiden stått vid en stor sten på sjöbottnen, nästan medvetlös, men inte värre än att han fick huvudvärk av allt kälkåkande på isen under vintern. Man trodde att en stor luftblåsa hade bildats runt hans huvud och han därigenom hade kunnat hålla sig vid liv.

En olycklig slädfärd

Isen på sjön har under årens lopp skördat många offer. Innan de riktiga vägarna fanns, användes isen som väg. Ibland gick man, ibland körde man häst och släde. Det berättas om en familj från Skärsnäs, som hade varit på bröllop i Mjönäs. På natten tog de vägen över sjön. Isen brast, och häst med släde och folk hamnade i vattnet och drunknade. Under många år därefter kunde man nattetid på vintern se sceneriet på himlen med ekipaget, som kom åkande upp-och-nervänt bland öarna. Så, plötsligt brast isen och synen försvann.

Skjortan på norrudden

På Norrudden strax norr om Mjönäs brukade på en åker synas en vit skjorta, som alltid låg på samma ställe. Många var rädda att gå förbi platsen. Det spelade ingen roll, hur mörkt det var. Skjortan låg där ändå och lyste vit. En kväll var några ynglingar på hemväg efter en våt fest. Någon tyckte att det var på tiden att reda ut det där med den vita skjortan och hoppade över gårdsgården. Han tog ett par steg mot

skjortan, men fick då ett slag så att han for tillbaka över stenvallen och ut på vägen. Sen fick kamraterna bära hem honom. Han blev därefter mycket sjuk och var nära döden. Han överlevde dock efter att ha legat till sängs ett bra tag. Märket efter slaget syntes på kinden i flera månader därefter. Skjortan är förmodligen försvunnen idag. Åtminstone talar ingen om den.

Vargar

I Strömhult fanns i mitten av 1800-talet en laggkärismakare, "Trueda-Swen". På vintrarna körde han med häst och släde över sjön för att komma söderut med sina kärl. En gång under en lång och kall vinter var han på väg med sin släde, fullastad med kärl. När han passerat Breanäs upptäckte han en hel rad med vargar, som kom efter honom och hästen. Han manade på hästen allt vad han kunde, men vargarna närmade sig ändå. Då stannade han och spände blixtnabbt från hästen, som försvann i ett moln av snö. Skyndsamt rullade han av det största kar han hade med sig. Han tog sin yxa, vände upp och ner på karet och dök under. Vargarna var genast där. De nosade och gnydde runt karet och försökte välta det. Genom karets konstruktion blev det en stor springa mellan karet och isen på den ena sidan, och där stack en varg in nosen. Men då var Sven beredd och högg till med yxan, så att vargen stöp och blodet sprutade. Då gav sig de andra vargarna på den skadade och åt upp denne. När sen ytterligare en kom in med nosen i springan, så var Sven till reds och "smorde" till igen. Då blev jämmer och gny och så blev den vargen också sliten i stycken.

Nu var de väl mätta, tänkte Swen och kröp fram från kärlet. Vargarna hade gett sig iväg, och Swen började söka efter sin häst. Denne var lätt att hitta, då den hade sprungit raka vägen till Ebbarps gård och stannat där. Efter en stund var Swen på väg med sitt hantverksklass igen. Han hade varit med om sitt livs största äventyr och klarat av det som en riktig hjälte. När han dagen efter stod på Lilla Torg i Kristianstad, så gick hans kärl åt som smör, tack vare hans spännande skildring av vargäventyret.

Vargar var förr tiden ett kärt ämne när det gällde att skrämma upp folk. Det finns fler varghistorier från Immeln, som en kuriositet kan nämnas att en av landets första spelfilmer spelades in vid Immeln. Filmens titeln var kort och gott *Vargjakt vid Immeln*.

* * *

Det finns nog få platser i vårt land som har så många sagor, skrönor och historier som Immeln och dess närmaste omgivning. Det som berättats i denna artikel som sanningar och osannolikheter är bara korta utdrag av vad som skrivits om Immeln och människorna däromkring. Anders Hernbecker i Mjönäs har under många år samlat material från vad som skrivits. I materialet finns berättelser och skrifter ca hundra år tillbaka i tiden. Materialet om Immeln finns nu i fiskevårdsområdets ägo.

Fakta om Immeln

Höjd över havet	81 m
Yta	2 280 hektar
Strandlängd	128 km
Antal öar	102 st
Största djup	28 m